

Mgr Joanna Faruga

Streszczenie rozprawy doktorskiej:

“Settlement procedure in cartel cases before the European Commission¹”

Kraków 2015

Artykuł 101 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (dalej: TFUE)² zakazuje porozumień, które mogą wpływać na handel między Państwami Członkowskimi i których celem lub skutkiem jest zapobieżenie, ograniczenie lub zakłócenie konkurencji w Unii Europejskiej. Kartele, a więc poufne porozumienia horyzontalne pomiędzy konkurentami, polegające przykładowo na wspólnym ustalaniu w sposób bezpośredni lub pośredni cen zakupu lub sprzedaży, ograniczeniu produkcji lub podziale rynków czy klientów, stanowią jeden z najbardziej szkodliwych typów porozumień ograniczających konkurencję. Nic dziwnego zatem, że Komisja Europejska wyznaczyła walkę z kartelami jako jeden ze szczególnie ważnych priorytetów z zakresu swojego działania w dziedzinie ochrony konkurencji. Od 1996 r. Komisja dysponuje programem leniency, tzw. programem złagodzenia kar, który pozwala jej na wykrycie i zebranie dowodów na istnienie karteli. Trudno jest bowiem wykryć porozumienie kartelowe bez pomocy udzielonej przez niektórych choćby z jego uczestników, a to z uwagi na poufny charakter takiego porozumienia. Sukces programu leniency przełożył się na dużą ilość wniosków o złagodzenie kary, a zatem znaczną ilość spraw kartelowych do rozpatrzenia przez Komisję Europejską.

W 2008 r. była Komisarz ds. Konkurencji Pani N. Kroes, mając na uwadze wzrost liczby wniosków leniency, formalistyczny charakter postępowania w sprawie naruszenia praktyk ograniczających konkurencję oraz ograniczoną ilość zasobów materialnych i kadrowych przyznanych Komisji Europejskiej, zdecydowała się na wprowadzenie postępowania ugodowego w sprawach kartelowych. Celem wprowadzenia tego postępowania było wzmocnienie efektywności działań Komisji Europejskiej odnośnie karteli, a zatem zapewnienie, iż zakaz przewidziany w artykule 101 TFUE jest skutecznie egzekwowany.

---

¹ Po polsku: „*Postępowanie ugodowe w sprawach kartelowych przed Komisją Europejską*”.

² Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana), Dziennik Urzędowy C 326 z 26.10.2012 r. strony 1 – 390.

Postępowanie ugodowe w sprawach kartelowych jest postępowaniem uproszczonym, prowadzącym do wydania decyzji stwierdzającej naruszenie zakazu przewidzianego w artykule 101 TFUE oraz nakładającej grzywny. Zostało ono wprowadzone *Rozporządzeniem Komisji Europejskiej Nr 622/2008*³ i sprecyzowane *Obwieszczeniem z dnia 2 lipca 2008 r.*⁴ Uproszczony charakter tego postępowania wynika z trzech elementów. Po pierwsze, członkowie kartelu przyznają się do udziału w kartelu oraz do odpowiedzialności z tym związanej. Po drugie, członkowie kartelu akceptują maksymalną wysokość grzywny, którą Komisja Europejska zamierza na nich nałożyć. Po trzecie, zrzekają się oni pewnych praw procesowych, które przysługują im na podstawie przepisów ogólnych oraz akceptują pewne ograniczenia czy obowiązki wynikające z udziału w tym postępowaniu. Przyznanie się do udziału w kartelu i zaakceptowanie odpowiedzialności z tym związanej stanowi dowód, który pozwala Komisji Europejskiej na wydanie uproszczonej decyzji w sprawie. Stanowi ono jednocześnie formę współpracy członków kartelu z Komisją Europejską w stosownym postępowaniu, a tym samym może uzasadniać obniżenie grzywien z tytułu naruszenia unijnego prawa konkurencji.

Wprowadzenie postępowania ugodowego w sprawach kartelowych spotkało się z pewnym sceptycyzmem oraz krytyką. Kwestionowano podstawę prawną tego postępowania oraz znaczne uznanie administracyjne przysługujące Komisji Europejskiej. Podnoszono także, że postępowanie to może mieć negatywny wpływ na prawo stron do obrony. Biorąc pod uwagę kwestię obrony praw stron oraz niewielką obniżkę grzywny przewidzianą w *Obwieszczeniu z dnia 2 lipca 2008 r.* w zamian za współpracę, poddawano nawet w wątpliwość sukces tego nowego postępowania, a co za tym idzie, także możliwość osiągnięcia stawianego przed nim celu. Krytyka postępowania ugodowego w sprawach kartelowych dotyczyła również jego wpływu na prawa osób trzecich, w tym na możliwość dochodzenia roszczeń odszkodowawczych przez ofiary karteli. Przedłożona rozprawa doktorska ujęła powyższe zarzuty w cztery pytania badawcze, tak, by zweryfikować tezę o zgodności postępowania ugodowego w sprawach kartelowych z prawem pierwotnym Unii Europejskiej.

---

³ Rozporządzenie Komisji Europejskiej Nr 622/2008 z dnia 30 czerwca 2008 r. zmieniające rozporządzenie Nr 773/2004 w odniesieniu do prowadzenia postępowań ugodowych w sprawach kartelowych, Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, L 171 z dnia 1.7.2008, strony 3-5.

⁴ Obwieszczenie Komisji Europejskiej w sprawie prowadzenia postępowań ugodowych w związku z przyjęciem decyzji na mocy art. 7 i 23 rozporządzenia Rady Nr 1/2003 w sprawach kartelowych z dnia 2 lipca 2008 r., Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, C 167 z dnia 2.7.2008, strony 1-6.

Praca niniejsza składa się z dziewięciu rozdziałów. Rozdział pierwszy stanowi wstęp. Jego celem jest wprowadzenie czytelnika w problematykę postępowania ugodowego w sprawach kartelowych przed Komisją Europejską oraz postawienie pytań badawczych. Przybliży on również podstawowe pojęcia użyte w rozprawie doktorskiej. Rozdział drugi jest rozdziałem pomocniczym, opisującym uczestników postępowania prowadzonego przez Komisję Europejską w sprawach kartelowych. Rozdział trzeci rozważa kwestię uznania administracyjnego, którym dysponuje Komisja Europejska w ramach prowadzonego przez nią postępowania. Z rozdziału tego wynika, iż Komisja Europejska posiada szeroki zakres uznaniowości, ale pozostaje związana definicją porozumienia ograniczającego konkurencję ustaloną w TFUE oraz sprecyzowaną w orzecznictwie. Rozdział czwarty przedstawia każdy z etapów postępowania ugodowego w sprawach kartelowych. Przybliży on również kwestię postępowań hybrydowych oraz powrotu do postępowania na zasadach ogólnych. Celem rozdziału piątego jest analiza obowiązków i korzyści wynikających dla stron, w związku z udziałem w postępowaniu ugodowym w sprawach kartelowych. Porusza także kwestię praw osób trzecich, ze szczególnym uwzględnieniem tematyki roszczeń odszkodowawczych. Rozdział szósty dotyczy kwestii jednolitego stosowania prawa Unii Europejskiej przez organy ochrony konkurencji Państw Członkowskich i sądy krajowe w obliczu wydania przez Komisję Europejską decyzji stwierdzającej naruszenie art. 101 TFUE w związku z istnieniem kartelu. Rozdział siódmy wskazuje na podobieństwa i różnice między postępowaniem ugodowym w sprawach kartelowych a przykładowo programem leniency, czy ugodą przewidzianą w polskim Kodeksie postępowania administracyjnego⁵. Rozdział ósmy zawiera rozważania na temat zgodności postępowania ugodowego z prawem pierwotnym Unii Europejskiej. Analiza ta dostarcza argumentów pozwalających na odparcie krytycznych uwag skierowanych pod adresem postępowania ugodowego w sprawach kartelowych oraz wsparcie tezy o zgodności tego postępowania z traktatami stanowiącymi podstawę Unii oraz zasadami ogólnymi prawa unijnego. Po pierwsze, wskazuje ona na akceptację przez Sąd Unii Europejskiej możliwości obniżenia grzywny przez Komisję Europejską w zamian za pomoc dostarczoną przez przedsiębiorstwo w ramach postępowania ugodowego w sprawach kartelowych. Po drugie, mimo iż pewne elementy tego postępowania (na przykład kwestia uznania administracyjnego lub praw stron w postępowaniu hybrydowym) wymagają dalszego sprecyzowania lub ulepszenia, wydaje się, że konsensualny charakter postępowania ugodowego pozwala stronom na ochronę ich praw oraz interesów. Potwierdza to także coraz

---

⁵ Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego, Dz.U. 2013 poz. 267 ze zm.

większa ilość spraw rozpatrywanych w ramach tego postępowania, co wraz z wzrostem efektywności proceduralnej osiągniętej przez Komisję Europejską w związku z tym postępowaniem, przyczynia się do realizacji celu, dla którego to postępowanie zostało wprowadzone, a mianowicie zapewnienie, iż zakaz karteli jest skutecznie egzekwowany. Ponadto, rozprawa doktorska proponuje rozpatrzenie kwestii dochodzenia roszczeń odszkodowawczych przez ofiary karteli w szerszym aspekcie. Podnosi ona, że pewne cechy postępowania ugodowego w sprawach kartelowych wraz z zastosowaniem rozwiązań wynikających z Dyrektywy Nr 2014/104/UE⁶ mogą mieć pozytywny wpływ na możliwość dochodzenia wspomnianych roszczeń. Rozprawę doktorską kończy rozdział dziewiąty, który jest podsumowaniem wszystkich rozważań w niej zawartych.

---

⁶ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/104/UE z dnia 26 listopada 2014 r. w sprawie niektórych przepisów regulujących dochodzenie roszczeń odszkodowawczych z tytułu naruszenia prawa konkurencji państw członkowskich i Unii Europejskiej, objęte przepisami prawa krajowego, Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, L 349 z dnia 5.12.2014 r., strony 1-19.